

7 Osuuskunnan purkaminen

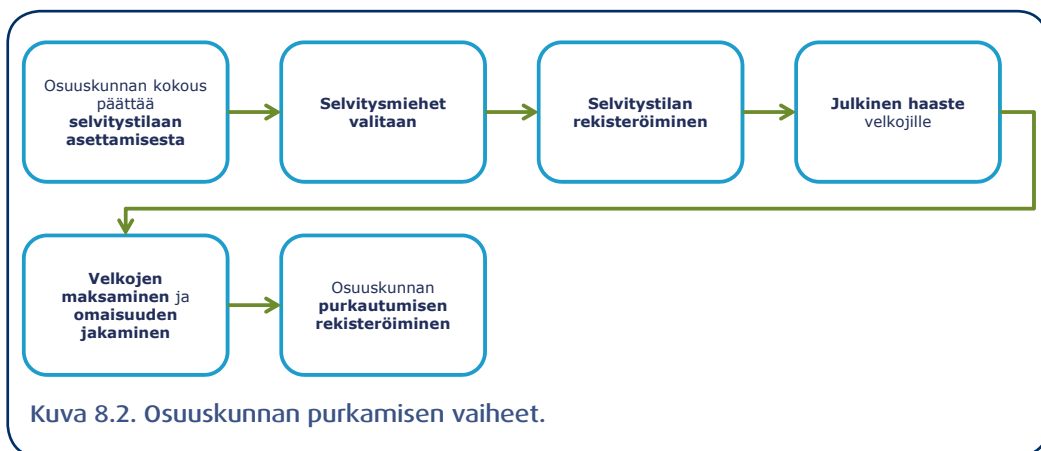
7.1 Purkamisen tarkoitus

Vesiosuuskunnan luovutettua liiketoimintansa se voidaan purkaa, jos sillä ei ole enää tehtäviä. Osuuskunnan purkaminen osuuskuntalain (421/2013) mukaisen menettelyn kautta on ainoa tapa lopettaa osuuskunnan olemassa olo ja poistaa se kaupparekisteristä. Pelkkä osuuskunnan poistaminen kaupparekisteristä ei pura osuuskuntaa. Osuuskunta purkautuu automaattisesti sulautumisen ja jakautumisen seurauksena, joten näiden prosessien jälkeen erillistä purkamismenettelyä ei tarvita.

Purkamisen jälkeen osuuskunta häviää kokonaan, eikä sille voi enää tehdä vaatimuksia. Ainoastaan purkamisen kautta selviävät osuuskunnalle tehdyt piilevät vahingon-korvausvaatimukset sekä velat. Jos osuuskuntaa ei pureta vaan se poistetaan ainoastaan kaupparekisteristä, on mahdollista, että osuuskunnalle tulee vielä vahingonkorvausvaatimuksia. Siten osuuskunnan purkaminen on suositeltava vaihtoehto.

Osuuskunnan purkamisesta säädetään osuuskuntalain luvussa 23. Prosessikaavio purkamisen vaiheista on tämän oppaan liitteessä 8.3. Purkaminen tapahtuu selvitysmenettelyn kautta. Ensimmäisenä vaiheena on osuuskunnan asettaminen selvitystilaan osuuskunnan kokouksessa. Selvitysmenettely alkaa selvitysmiesten valinnalla. Selvitysmiehet ilmoittavat selvitystilan rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallitukseen ja hakevat julkisen haasteen osuuskunnan velkojille. Velkojille asetetaan määräpäivä. Velkojien määräpäivän jälkeen selvitysmiehet maksavat osuuskunnan velat, jakavat omaisuuden ja laativat lopputilityksen selvitystilan ajalta. Purkautuminen voidaan rekisteröidä lopputilityksen hyväksymisen jälkeen.

Osuuskunnan hallinnon on tärkeää tietää selvitysmenettelyn vaiheista ja seurauksista, vaikka varsinaiset lakisääteiset selvitystilaan liittyvät menettelyt ovatkin selvitysmiesten vastuulla. Selvitysmiesten palkkioihin sekä purkamisesta aiheutuviin muihin kustannuksiin on varauduttava. Esimerkiksi liiketoimintakaupan aikana tulee varmistaa, että osuuskunnalle jäävät rahavarat mahdollistavat purkamisen läpiviemisen.

Osuuskunnan purkamisen prosessikaavio aikarajoineen on tämän oppaan liitteessä 8.3.

7.2 Osuuskunnan asettaminen selvitystilaan

Osuuskuntalain (421/2013) 23 luvun 3 §:n mukaan osuuskunnan kokous päättää osuuskunnan asettamisesta selvitystilaan. Päätös selvitystilaan asettamisesta vaatii 5 luvun 29 §:n mukaisen määränemmistön eli sitä tulee kannattaa vähintään 2/3:n kokouksessa annetuista äänistä.

Osuuskunnan hallitus toimittaa kutsut selvitystilaan asettamisesta päättävään osuuskunnan kokoukseen aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään kuukautta ennen kokousta, ellei säännöissä toisin määrätä. Kutsu lähetetään kirjallisena jokaiselle jäsenelle, jonka osoite on osuuskunnan hallituksen tiedossa. Kutsussa mainitaan kokouksessa käsiteltävät asiat ja lisäksi päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö eli päätösehdotus selvitystilaan asettamisesta.

Kokousasiakirjojen nähtävinä pitämisestä säädetään 5 luvun 23 §:ssä. Selvitystilaan asettamiseen liittyvät asiakirjat pidetään esillä vähintään kuukauden ajan ennen osuuskunnan kokousta ja tarvittaessa lähetetään pyynnöstä osuuskunnan jäsenelle. Osuuskunnan hallituksen laatii selostuksen tilinpäätöksen jälkeisistä osuuskunnan asemaan olennaisesti vaikuttavista tapahtumista (osuuskuntalaki 1488/2001: ja pyytää siitä lausunnon tilintarkastajalta). Vesiosuuskuntien tapauksessa selostuksen voi useimmiten korvata hallituksen jäsenten vakuutuksella siitä, että osuuskunnan asemaan vaikuttaneita tapahtumia ei ole. Tämä tieto sisällytetään kokoukseen.

Nähtävillä pidettäviä asiakirjoja ovat edellä mainittu hallituksen laatima selostus, viimeistä tilinpäätöstä koskevat asiakirjat, viimeisen tilikauden päättymisen jälkeen mahdollisesti tehty varojen jakoa koskeva päätös sekä päätösehdotus selvitystilaan asettamista käsittelevässä asiassa (osuuskuntalaki 1488/2001: lisäksi tilintarkastajan lausunto hallituksen laatimasta selostuksesta).

Selvitystilaan asettamisesta päättävän osuuskunnan kokouksen koolle kutsuminen:

- Kutsut selvitystilaan asettamisesta päättävään osuuskunnan kokoukseen on toimitettava viimeistään kuukautta ja aikaisintaan kahta kuukautta ennen kokousta
- Kutsut on lähetettävä aina kirjallisena tai muulla jäsenten tietoon tulevalla tavalla
- Kutsussa kirjataan kokouksessa käsiteltävät asiat ja päätösehdotus selvitystilaan asettamisesta

- Selvitystilaan asettamiseen liittyvät asiakirjat on pidettävä nähtävillä vähintään kuukauden ennen kokousta
  - Viimeistä tilinpäätöstä koskevat asiakirjat
  - Viimeisen tilinpäätöksen jälkeen tehty varojen jakoa koskeva osuuskunnan kokouksen päätös
  - Hallituksen laatima selostus tilinpäätöksen jälkeisistä osuuskunnan asemaan vaikuttavista tapahtumista tai hallituksen vakuutus ettei tällaisia tapahtumia ole
  - Tilintarkastajan lausunto selostuksesta (vain osuuskuntalaki 1488/2001)
  - Päätösehdotus

Osuuskuntalaki (421/2013), 23 luku, 9 §

Kun tehdään päätös selvitystilasta, on samalla valittava yksi tai useampi selvitysmies hallituksen sekä mahdollisen toimitusjohtajan ja hallintoneuvoston tilalle. Selvitysmieheen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään hallituksesta ja hallituksen jäsenistä, jollei tämän luvun säännöksistä johdu muuta. Päätöksellä peruutetaan 6 luvun 27 §:ssä tarkoitettu muulle nimetylle henkilölle annettu oikeus edustaa osuuskuntaa, jollei päätöksestä ilmene muuta.

Selvitysmiehet hoitavat osuuskunnan asioita selvitystilan aikana. Heidän tulee mahdollisimman pian muuttaa rahaksi selvitystä varten tarvittava määrä osuuskunnan omaisuutta ja maksaa osuuskunnan velat. Osuuskunnan liiketoimintaa saadaan jatkaa ainoastaan siinä määrin kuin tarkoituksenmukainen selvitys sitä vaatii. Selvitysmiesten toimikausi jatkuu toistaiseksi.

Rekisteriviranomaisen on määrättävä toimikelpoinen selvitysmies osuuskunnalle, jolla ei sitä ole. Määräämistä voi hakea se, jonka oikeus voi riippua siitä, että osuuskunnalla on edustaja. Jos osuuskunnan varat eivät riitä selvityskulujen maksamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä jäsen, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista, rekisteriviranomaisen on selvitysmiehen määräämisen sijasta poistettava osuuskunta rekisteristä.

Samalla kun osuuskunnan kokous päättää osuuskunnan asettamisesta selvitystilaan, tulee sen valita itselleen vähintään yksi selvitysmies. Selvitysmies valitaan osuuskunnan hallituksen ja toimitusjohtajan tilalle. Selvitysmiehelle ei ole määrätty pätevyysvaatimuksia, joten selvitysmiehenä voi toimia kuka tahansa esteetön henkilö. Useimmiten selvitysmiehenä on kuitenkin haluttu käyttää esimerkiksi lakimiestä tehtävän merkittävyyden vuoksi.

Patentti- ja rekisterihallituksen on poistettava osuuskunta kaupparekisteristä, jos sen varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen. Osuuskuntaa ei tällöin voida purkaa, vaan se poistetaan ainoastaan rekisteristä. Selvityskulut koostuvat selvitysmiesten kustannuksista. Liiketoimintansa luovuttaneelle osuuskunnalle tulisi jättää kaupassa sen verran varoja, että se voidaan purkaa selvitysmenettelyn kautta.

Kauppakirjan laatimisesta on lisää tietoa tämän osan kohdassa 6.2.3: Kauppakirja sekä liitteessä 8.1.

Osuuskunta asetetaan selvitystilaan, jos sitä kannattaa vähintään 2/3 kokouksessa annetuista äänistä. Samalla osuuskunta valitsee itselleen selvitysmiehet.

Osuuskuntalaki (421/2013), 23 luku, 8 §

Selvitystila alkaa, kun sitä koskeva päätös on tehty, jollei osuuskunnan kokous määrää myöhempää päivää selvitystilan alkamispäiväksi.

Selvitystila alkaa heti, kun sitä koskeva päätös on tehty. Selvitystila voidaan se määrätä alkavaksi myöhemminkin erikseen määriteltävänä ajankohtana. Vesiosuuskuntaa purettaessa selvitystila aloitetaan yleensä välittömästi, kun päätös siitä on tehty.

7.3 Selvitysmenettelyn vaiheet

7.3.1 Selvitystilan rekisteröiminen

Kun päätös selvitystilaan asettamisesta on tehty, valittujen selvitysmiesten on rekisteröitävä selvitystila tekemällä siitä ilmoitus Patentti- ja rekisterihallitukselle (osuuskuntalaki 421/2013, 23 luku 10 §). Ilmoitus tehdään YTJ:n lomakkeella Y4 ja liitelomakkeella 14 (liite 8.7).

Lomakkeilla ilmoitetaan päätös selvitystilaan asettamisesta, selvitysmiehen nimi, henkilötunnus, kansalaisuus ja osoite sekä miten toiminimi kirjoitetaan selvitystilan aikana. Lomakkeen Y4 allekirjoittaa selvitysmies. Liitteiksi ilmoitukseen vaaditaan pöytäkirjaselvitys selvitystilan asettaneesta osuuskunnan kokouksesta. Selvitystilan rekisteröinnille on käsittelemäksu, josta saa ajantasaiset tiedot PRH:n internet-sivuilta. On tärkeää huomata, että ilmoituksen selvitystilasta tekee selvitysmies, ei osuuskunta.

Selvitystilan ilmoittaminen rekisteröitäväksi

- Lomake Y4
- Liitelomake 14
- Pöytäkirjaselvitys selvitystilan asettaneesta osuuskunnan kokouksesta
- Kuitti käsittelymaksun suorittamisesta

Lomake Y4 ja liitelomake 14 ovat saatavana

- <http://www.ytj.fi/1631/1612/1633/1661>
- ytj.fi > Y-lomakkeet > Kauppa- ja/tai säätiörekisteriin ja verohallintoon
- tämän oppaan liitteestä 8.7

Lisätietoa selvitystilaan ja osuuskunnan purkamiseen liittyvästä kaupparekisterimenettelystä on saatavana PRH:n internet-sivuilta osoitteesta:

- <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/muutyrittymuodot/osuuskunta/lopettaminen/selvitystila.html>
- prh.fi > Kaupparekisteri > Muut yritysmuodot > Osuuskunta > Lopettaminen > Selvitystila osuuskunnan kokouksen päätöksellä

Selvitysmiesten seuraavana tehtävänä on julkisen haasteen hakeminen osuuskunnan velkojille. Julkinen haaste haetaan myös siinä tapauksessa, että osuuskunnalla ei ole tunnettuja velkojia. Piileviä velkoja voivat olla esimerkiksi vahingonkorvaussaatavat. Laissa julkisesta haasteesta (729/2001) säädetään yleisesti julkisen haasteen antamisesta ja sen sisältövaatimuksista.

Julkinen haaste haetaan Patentti- ja rekisterihallitukselta. Hakemus voidaan tehdä selvitystilan rekisteröimisen yhteydessä lomakkeella Y4 ja liitelomakkeella 14 (liite 8.7). Vaihtoehtoisesti julkinen haaste voidaan hakea vapaamuotoisella kirjeellä. Ha-kemuksen allekirjoittaa selvitysmies tai hänen valtuuttamansa henkilö. Hakemuksen käsittelymaksu on patentti- ja rekisterihallituksen taksan mukainen.

Lain julkisesta haasteesta 3 §:n mukaan selvitysmiesten on liitettävä hakemukseen luettelo tiedossa olevista velallisen veloista. Luetteloon sisällytetään kunkin velan peruste, pääoma sekä velkojan nimi ja tämän yhteystiedot. Jos veloista vastaa hakijan lisäksi jokin muu taho, myös tämän tiedot on sisällytettävä hakemukseen. Patentti- ja rekisterihallitus määrää julkisessa haasteessa velkojille määräpäivän, johon mennessä velkojien tulee ilmoittaa saatavansa kirjallisesti patentti- ja rekisterihallitukseen.

Julkinen haaste velkojille julkaistaan Virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen (osuuskuntalaki 1488/2001: kuukautta ennen) velkojille annettua määräpäivää. Samalla haaste merkitään kaupparekisteriin. Patentti- ja rekisterihallitus lähettää osuuskunnan tunnetuille velkojille kirjallisen ilmoituksen julkisesta haasteesta (osuuskuntalaki 1488/2001: ilmoituksen lähettäminen on selvitysmiesten tehtävä) viimeistään kuukautta (osuuskuntalaki 1488/2001: kolme viikkoa) ennen velkojille annettua määräpäivää.

Velkojan ei tarvitse ilmoittaa Patentti- ja rekisterihallitukseen sellaista velkaa, jonka tiedot eivät poikkea hakemuksesta ilmoitetuista tiedoista. Siten velkojan tulee ilmoittaa ainoastaan sellaiset velat, joiden tiedot ovat väärin tai jotka puuttuvat kokonaan julkisesta haasteesta. Mikäli tällaista tuntematonta velkaa ei ilmoiteta Patentti- ja rekisterihallitukseen määräpäivään mennessä, se lakkaa lain julkisesta haasteesta 8 §:n perusteella. Julkisen haasteen tarkoituksena on selvittää purettavan osuuskunnan tunnetut ja tuntemattomat velat. Patentti- ja rekisterihallituksen ilmoittaa selvitysmiehille viipymättä määräpäivän jälkeen sille ilmoitetut velat.

Julkinen haaste velkojille

- Haetaan Patentti- ja rekisterihallitukselta selvitystilan rekisteröimisen yhteydessä lomakkeella Y4 ja liitelomakkeella 14 tai vapaamuotoisella kirjeellä
- Hakemukseen on listattava osuuskunnan tunnetut velat ja niiden tiedot
- PRH antaa julkaisee haasteen ja antaa velkojille määräpäivän, johon mennessä velkojan tulee ilmoittaa hakemuksen listauksesta poikkeava velka, muuten velka lakkaa
- (Osuuskuntalain 1488/2001 mukainen purkaminen: Selvitysmiesten on lähetettävä osuuskunnan tunnetuille velkojille kirjallinen ilmoitus julkisesta haasteesta viimeistään 3 viikkoa ennen määräpäivää)

7.3.4 Velkojen maksaminen ja omaisuuden jakaminen

Osuuskuntalaki (421/2013), 23 luku, 15 §, 1 momentti

Osuuskunnan velkojille haetun julkisen haasteen määräpäivän jälkeen selvitysmiesten tulee jakaa osuuskunnan netto-omaisuus, sitten kun kaikki tiedossa olevat velat on maksettu. Jos velka on riittävä, erääntymätön tai sitä ei muusta syystä voi maksaa, tarpeelliset varat on pantava erilleen ja jäännös jaettava. Jäsenellä ja muulla jako-osuuteen oikeutetulla on oikeus saada osuuskunnalle, osakkeilleen ja muulle oikeudelleen tuleva 2 ja 3 momentissa tarkoitettu osuus osuuskunnan netto-omaisuudesta. Jäsenelle ja muulle jako-osuuteen oikeutetulle voi turvaavaa vakuutta vastaan antaa ennakkoa hänen jako-osuudestaan.

Osuuskunnan velkojen maksamisesta ja omaisuuden jakamisesta säädetään osuus-kuntalain (421/2013) 23 luvun 15 §:ssä. Selvitysmiesten ensimmäinen tehtävä velkojen määräpäivän jälkeen on maksaa kaikki osuuskunnan tiedossa olevat velat. Mikäli velkaa ei syystä tai toisesta voida heti maksaa, velan maksamiseen tarvittavat varat on laitettava erilleen.

Velkojen maksamisen jälkeen selvitysmiehet jakavat osuuskunnan omaisuuden sen jäsenille. Jäsenen jako-osuudesta säädetään 15 §:n 2 momentissa. Jaettava omaisuus jaetaan ensin kullekin osuudelle siten, että palautus on enintään osuusmaksusta osuuskunnalle maksettu osuus. Mikäli varoja tämän jälkeen jää, ne tulee jakaa jäsenten lukumäärän mukaisessa suhteessa. Mikäli kaikilla osuuskunnan jäsenillä on yksi osuus, jonka osuusmaksu on kokonaisuudessaan maksettu, jakautuvat varat tasan jäsenmäärän mukaisessa suhteessa. Osuuskuntalaki mahdollistaa jako-osuuden määrittämisen muullakin osuuskunnan säännöissä määrättyllä perusteella.

Selvitysmiesten viimeisenä tehtävänä on lopputilityksen antaminen laatimalla koko selvitysmenettelyä koskeva kertomus (23 luku 16 §). Kertomus on laadittava viipymättä muiden tehtävien suorittamisen jälkeen. Kertomukseen tulee sisällyttää selostus osuuskunnan varojen jakamisesta ja siihen on liitettävä tilinpäätöstä koskevat asiakirjat koko selvitysmenettelyn ajalta. Mikäli osuuskunnan on valittava tilintarkastaja, luovutetaan laadittu kertomus tilintarkastajalle, jonka on kuukauden kuluessa annettava siitä lopputilitystä ja selvitystilän aikaista hallintoa koskeva tilintarkastuskertomus.

Tilintarkastuskertomuksen saatuaan selvitysmiehet kutsuvat osuuskunnan jäsenet osuuskunnan kokoukseen vahvistamaan lopputilityksen. Lopputilitys vahvistetaan osuuskunnan kokouksessa kuten tavallinen tilinpäätös. Kutsut lopputilityksen vahvistamaan kokoukseen lähetetään viimeistään viikkoa ja aikaisintaan kahta kuukautta ennen kokousta. Asiakirjojen

esillä pitämisestä noudatetaan mitä osuuskuntalain 5 luvun 23 §:ssä säädetään.

7.4 Osuuskunnan purkautuminen

Osuuskuntalaki (421/2013), 23 luku, 17 §, 1 momentti

Osuuskunta on purettu, kun selvitysmiehet ovat esittäneet lopputilityksen osuuskunnan kokouksessa. Selvitysmiesten on viipymättä ilmoitettava purkautuminen rekisteröitäväksi.

Kun selvitysmiehet ovat esittäneet lopputilityksen osuuskunnan kokouksessa, osuuskunta on purettu. Lopputilityksen vahvistamisen jälkeen selvitysmiesten on ilmoitettava purkautuminen rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallitukseen.

Osuuskunnan purkautuminen ilmoitetaan lomaketta Y4 ja liitelomaketta 15 käyttäen (Liite 8.8). Liitelomakkeelta 15 täytetään selvitystilaa koskeva kohta. Lomakkeen allekirjoittaa selvitysmies. Liitteenä tulee lähettää pöytäkirjaselvitys lopputilityksen hyväksyneestä osuuskunnan kokouksesta. Purkautumisen ilmoittaminen rekisteröitäväksi on maksutonta. Patentti- ja rekisterihallitus kirjaa purkautumisen kaupparekisteriin ja poistaa samalla purkautuneen osuuskunnan kaupparekisteristä.

7.5 Selvitystilassa olevan osuuskunnan toiminta

Osuuskuntalain (421/2013) 23 luvun 12 §:n mukaan selvitystilassa olevan osuuskunnan kokoukseen sovelletaan osuuskuntalain säännöksiä osuuskunnan kokouksesta, jos 23 luvun säännöksistä ei muuta johdu. Selvitysmiehet hoitavat osuuskunnan asioita selvitystilan aikana. Heitä koskevat samat säännökset kuin osuuskunnan hallitusta ja hallituksen jäsentä.

Selvitystila voi joissakin tapauksissa kestää hyvin pitkään. Selvitysmiesten on laadittava kultakin selvitystilan aikaiselta tilikaudelta tilinpäätös, jonka hyväksyy osuuskunnan kokous tavalliseen tapaan. Tilinpäätöksen laatimiselle annetaan 13 §:ssä joitakin erityisehtoja. Tilintarkastajien tehtävä ei lakkaa selvitystilan aikana.

7.6 Purkaminen ja verotus

Vesiosuuskunnan liiketoiminta loppuu jo ennen purkamista, kun sen omaisuus luovutetaan toiselle vesihuoltolaitokselle liiketoimintakaupan kautta. Vesiosuuskunta voi ilmoittaa verovelvollisuutensa päättymisestä Verohallintoon välittömästi omaisuuden luovuttamisen jälkeen, jolloin se ei purkamisen aikana ole enää ennakkoperintä- tai arvonlisäverovelvollis-

ten rekisterissä. Jos poistoa ei ole aiemmin tehty, voidaan se tehdä samalla kun osuuskunnan purkautuminen ilmoitetaan rekisteröitäväksi.

Kun osuuskunta purkautuu, sen on annettava viimeinen veroilmoitus viimeisen tilikauden päättymispäivään saakka (Verohallinto 2010b).

Liite 8.3: Kaavio osuuskunnan purkamisesta

